

Павло ГАНЬКУЛИЧ

здобувач освітньо-професійної програми
«Публічне управління та адміністрування», ЗУНУ
науковий керівник – д.е.н., професор, професор кафедри
менеджменту, публічного управління та адміністрування ЗУНУ
Алла МЕЛЬНИК

ПРІОРИТЕТИ ТА ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ СПРИЯТЛИВОГО ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО СЕРЕДОВИЩА В ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ

Пріоритети розвитку підприємницького середовища територіальної громади визначаються впливом природно-кліматичних, географічних, політичних факторів, що характеризують регіон і водночас трендами, які спостерігаються у розвитку локального бізнесу в Україні та зарубіжних країнах. Врахування зазначеного вище та проведений аналіз підприємницького середовища в Свалявській територіальній громаді дозволяє зробити висновок про доцільність зосередження уваги на таких пріоритетах:

1. Розвиток туристично-рекреаційного потенціалу громади. Передусім потрібно підтримувати існуючі санаторно-курортні заклади, які зарекомендували себе серед відпочивальників і не потребують рекламної кампанії «з нуля». Для цього необхідно активізувати залучення інвестицій для модернізації інфраструктури та запроваджувати програми для внутрішнього туризму, зокрема створювати нові туристичні маршрути, розвивати пішохідні, вело- та етнотури, а також маршрути, пов'язані із місцевою історією та культурою, популяризувати гастрономічний туризм й крафтове виробництво місцевих продуктів.

2. Розвиток АПК. Згідно з «Національною економічною стратегією до 2030 року», саме розвиток аграрного сектору визначається одним із ключових пріоритетів для забезпечення економічного зростання регіонів. Громада має значний потенціал у

сфері сільського господарства, який на сьогодні здебільшого використовується неформально. Потрібно активізувати зусилля щодо розвитку малого фермерства та органічного виробництва, запроваджуючи навчальні програми для місцевих фермерів, надавати фінансову допомогу для розвитку органічного землеробства і тваринництва та створювати переробні підприємства. Важливим напрямком має стати створення місцевих ринків збуту та удосконалення логістики для доставки місцевої продукції в інші регіони України, а також розвиток експортної діяльності підприємств АПК. Реалізація цього пріоритету потребує залучення інвестицій у переробку сільськогосподарської продукції задля збільшення частки доданої вартості в експорті аграрної галузі.

3. Диверсифікація виробництва у громаді шляхом посилення його інноваційної складової. Перспективним є розвиток венчурного бізнесу, створення підприємств, що надають ІТ-послуги, виробляють екологічно чисті матеріали, розвиток мікробізнесу, орієнтованого на експорт. Цей напрямок є доволі новим для громади і потребує ретельної аналітичної роботи й використання інституційних важелів задля приваблення у громаду підприємців, вимушених переїхати з небезпечних регіонів.

Для формування сприятливого середовища розвитку підприємництва у досліджуваній громаді необхідно оновити існуючу стратегію [1], враховуючи вимоги воєнного стану та конкуренції, яка стрімко наростає, як на внутрішньому так і на глобальному рівні. Для реалізації модернізованої стратегії, перш за все, необхідно задіяти адміністративні важелі. У цьому контексті особливо актуальною є цифровізація послуг для підприємців, а саме створення єдиного порталу для подачі документів, реєстрації бізнесу, отримання консультацій. Цифровізація сприятиме прозорому розподілу ресурсів шляхом впровадження електронних аукціонів для оренди комунальної власності або землі під підприємницьку діяльність. Також необхідно розпочати діяльність громадського дорадчого органу, залучення місцевих підприємців до розробки стратегічних рішень.

Важливим засобом формування привабливого бізнес-середовища могла б стати розробка місцевих програм, які б забезпечили доступність фінансування для підприємців. Наприклад, участь у державній програмі «Доступні кредити 5-7-9%» дає змогу підприємцям громади отримувати фінансову підтримку на розвиток бізнесу під низький відсоток [2]. Місцева влада може доповнити цю ініціативу, створивши комунальний фонд підтримки підприємництва, кошти якого будуть спрямовуватися на реалізацію проєктів із соціальною та економічною значущістю для громади, на мікрокредити для підприємців, які впроваджують соціально значущі проєкти.

Необхідною умовою належного інституційного забезпечення підприємницької діяльності у досліджуваній громаді є модернізація інфраструктури. Потрібно зосередити увагу на ремонті доріг, покращенні логістики для туристичного та аграрного сектору. На жаль, під час повномасштабного вторгнення фінансові можливості громади щодо реалізації проєктів у цій сфері є обмеженими, що актуалізує необхідність залучення до цієї діяльності місцевих стейкхолдерів та інвесторів із сусідніх країн.

Сучасним інструментом є створення виробничих хабів, іншими словами, облаштування зон спільного користування для виробництва продукції, яка експортується чи реалізується на внутрішньому ринку.

Важливими елементами інституційного реформування забезпечення підприємництва у територіальній громаді є освіта, професійна підготовка та обмін досвідом. Дієвими, вважаємо, могли б стати навчальні програми для бізнесу, які доцільно організувати у формі семінарів із маркетингу, фінансової грамотності, управління персоналом, а також платформи для обміну досвідом, зокрема проведення форумів підприємців, які обговорюватимуть інновації та виклики бізнесу в громаді.

Для реалізації визначених вище пріоритетів пропонуємо запровадити такі стратегічні ініціативи:

- 1) ініціатива з розвитку туризму. Враховуючи досвід інших

територіальних громад в Україні та за кордоном, пропонуємо активізувати роботу щодо промоції бренду громади як «регіону здоров'я» на основі популяризації мінеральних вод, а також організації щорічних фестивалів, ярмарків для просування місцевої продукції та культури;

2) ініціатива із створення та розвитку так званих «бізнес-парків» (або індустріальних парків) та бізнес-кластерів із пільговими умовами для інвесторів та просування інвестиційного паспорту громади з акцентом на туризм, агросектор і переробку сировини.

Для реалізації вищезазначених пріоритетів підприємницької діяльності у Свалявській МТГ необхідно посилити взаємодію бізнесу і місцевої влади. Важливим є також залучення мешканців громади до оцінювання ініціатив місцевої влади у сфері підтримки підприємництва шляхом проведення соціологічних опитувань.

Реалізація запропонованих пріоритетів та заходів з формування підприємницького середовища у територіальній громаді посилить її економічний потенціал та забезпечить сталий розвиток регіону. Інтеграція місцевих ресурсів, інвестиційних можливостей і сучасних технологій сприятиме створенню конкурентоспроможного підприємницького-середовища, яке задовольнятиме інтереси як підприємців, так і громади в цілому.

Список використаних джерел

1. Стратегія розвитку Свалявської територіальної громади на період до 2027 року. Свалявська міська рада Закарпатської області. URL: <https://svalyavska-gromada.gov.ua/strategii-rozvitku-15-55-33-25-06-2021/>
2. Програма «Доступні кредити 5-7-9%» (нова редакція). URL: <https://bdf.gov.ua/wp-content/uploads/2021/03/Prohrama-Dostupni-kredyty-5-7-9.pdf>